

Огледалце, огледалце - кој е најубавиот јазик од сите јазици во светот? Не постои едноставен начин да се одговори ова прашање и секој има свои омилене јазици. Сепак, во еден натпревар по убавина на јазиците во 1934 год. во Париз, украинскиот зеде трето место, веднаш после француски и персиски. За некои неодамнешни јазични натпревари по убавина не сум слушнала!

Ирскиот јазик нема зборови за “да” или “не”. За да се одговори прашањето се користат глаголски форми. Така, одговор на прашањето “Дали ја продадоа куќата?” би бил “(тие) ја продадоа” или “(тие) не ја продадоа.” Или на ирски: “Ar dhíol siad an teach? Dhíol. Níor dhíol.” Иако ирскиот нема зборови за “да” и “не”, сепак има доста посебни зборови, исто како јазикот на наредната страница...

Постои еден израз на шпански “¡el mundo es un paíuelo!” (светот е марамче) со кој се покажува изненадување кога случајно сретнеш некого на некое неочекувано место, покажувајќи дека светот е всушност многу помал отколку што мислиме. И зар не е ова всушност она на што учењето на јазик и други култури се сведува? Шпанскиот е навистина светски јазик со 20 земји кои го имаат како официјален јазик – ¡Olé!

Луксембургшкиот неодамна ја доби својата пишана форма. Традиционално, луксембургшкиот ретко се пишувал, па поради тоа и не постоеле официјални правила на правопис и граматика се додека тие не биле воспоставени од владата пред околу 40 години, во 1984. А што е со знаковните јазици, дали можеме нив да ги пишуваме? Сврти на следната страница за да дознаеш.

До неодамна, ромскиот јазик беше пренесуван усно од генерација на генерација, па поради тоа не постои општо прифатен стандард на пишување. Одредени варијанти на ромскиот се пишуваат на азбуки кои се основаат на јазикот кој е доминантен во областите каде што таа ромска група живее. Сепак денес, можно е да се читат политички текстови, весници и дури Шекспир на ромски!

Фризискиот е веројатно најсличен жив јазик на англискиот. “De sinne is waarm en it ljocht fan de sinneskyn felt noflikmeidesêftewyn.” Уснеа ли да разбереш? Погледни ја англиската верзија: “The sun is warm and the light from the sun-shining feels good with the soft wind.”

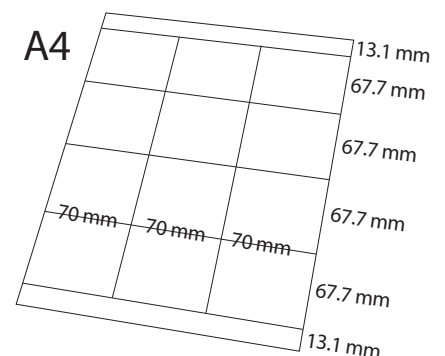
Холандскиот има еден посебен збор: “gezellig”. Тоа е еден од најкористените холандски зборови и, во зависност од контекстот, може да биде преведен како чувство на удобност, забава или пријатна атмосфера. Исто така може да означува чувство на припаѓање, време поминато со најблиските или среќавање на пријатели после долго време. На пример: “имавме gezellig вечер, играјќи игри и забавувајќи се...”

На каталонски, ако сакаш да кажеш дека само неколку пријатели дошле на твојата роденденска забава (што, се надеваме, тебе никогаш нема да ти се случи!) би можел/а едноставно да кажеш “quatre gats” или “четири мачки” и веднаш сè би било јасно. Па така, пред да почнеш да лелекаш поради лошата забава, немој да заборавиш да кажеш “Gràcies!” (благодарам) на 4 мачки кои се појавиле!

Данскиот израз “Der er ingen ko på isen” значи “Нема крава на мразот” но вистинското значење е “Не постои никаков проблем”. Па така, ако не гледаш никакви крави на мразот, сè би требало да е в ред. Како што можеби веќе примети, доста јазици користат животни во нивните фразеологизми!

Зборот “alphabet” (азбука) доаѓа од првите две букви на грчката азбука: “alpha” и “beta”. Грците моментално пишуваат од лево на десно, како и другите европски јазици, но ова не било секогаш така. На почеток, можело да се пишува од десно на лево, па дури и во наизменични правци. На следната страница, ќе ти покажам една смешна навика на грчките комшии.

Финскиот е еден од неколкуте јазици на Европа кој не е индоевропски. Припаѓа на јазичната фамилија заедно со естонскиот и унгарскиот. Постојат многу работи кои на фински можеш да ги кажеш само со еден збор. Така, “istun” би било “седам”, “istahtaisin” - “би седнал/а накратко”, “istahdan” - “ќе седнам накратко” и “istahtaisinkohan” - “не знам дали да седнам накратко.”

Здраво! Моето име е Лара! Дојди и придружи ми се на ова магично патување низ јазиците на Европа... Патувањето ќе го започнеме во "красавик"... Чекај, каде? "Красавик" (април) е најубавиот месец во Белорусија и тоа е причината зошто белорусите го нарекле "прекрасен". А и кој не ја сака пролетта?

Во земјата на пица, паста и сирење, не е ни чудно кога некој е "abbioso". Овој збор (се изговара "ab-byok-ko") би бил најсличен на македонскиот израз "се прејадов", а се однесува на чувството што го добиеш после јадење на голема количина храна.

Сврти на наредната страница да откриеш друг посебен збор поврзан со храната...

Латвијците сакаат да пеат! "Dainas" се латвиски народни песни кои ја одбележуваат старата латвијска мудрост. Створени пред повеќе од илјадници години, "dainas" се дел од прослави (како годишната летна прослава на сликата), секојдневна работа, размислувања за животот зачувани во усна форма и сл. Денес постојат повеќе од 1.2 милиони "деини".

Малтешкиот е најмалиот официјален јазик во ЕУ по бројот на говорители. Звучи слично на феникискиот јазик кој се зборувал во областите околу древниот Медитеран, пред околу 3000 години. Малтешкиот е единствен јазик во Европа кој припаѓа на афроазиската јазична фамилија а истовремено и единствениот јазик од оваа фамилија кој ја користи латинската азбука. Сврти на следната страница и ќе ти покажам еден прилично изолиран јазик...

Естонците обожаваат самогласки! Улогата на самогласките во естонскиот е една од најважните во било кој европски јазик. Ние имаме зборови како "Jäääär", "Töö-öö" или "Õueiaääre". А сега да ти покажам јазик во кој може да се создаваат реченици кои содржат само самогласки...

Ако не сакаш самогласки, чешки е јазикот за тебе! Чешкиот обожава согласки! Зборови кои се состојат само од согласки како "krk" (врат), "prst" (прст) или "smrk" (борово дрво) се многу чести. Пробај да ја изговориш оваа брзозборка "Chrt pln skvrn zdrhl z Brd", што значи "Ловечко куче полно со дамки помегна од Брдо (планини)". Оваа љубов према согласките чешкиот јазик ја дели со уште еден сосед...Погоди со кој!

Интернационалниот знаковен јазик често се користи помеѓу кориниците на знаковни јазици од различни земји, кои немаат заеднички јазик. Како што и намето наведува - станува збор за интернационален јазик. Може да се пишува на различни начини. На пример, одредени симболи се користат за опишување на обликот на раце и движењето на знакот, како и изразите на лицето. Кога веќе толку зборувавме за азбука...

Литванскиот е еден од најстаро зборуваниите јазици во светот и дури има зборови што се слични со древниот санскрит, како на пример "vyras" (човек), "šiuo" (куче), "avis" (овца). Тоа значи дека Литванците може да препознаат некои зборови слушајќи го овој индијски јазик. Станувам гладна, чекај да си земам нешто да јадам...

Кога Албанците ја вртат главата од една на друга страна, тоа не значи "не" туку токму спротивното - "да, се сложувам, те слушам". Од друга страна, климајќи со главата нагоре надолу не значи "да". Тоа значи "се плашам дека не" и се чини дека лоши вести доаѓаат. Тоа значи - биди особено внимателен/на кога ќе ја вртиш главата во Албанија, инаку може да се согласиш на нешто што всушност не сакаш!

Постојат од 60 до 100 зборови кои се однесуваат на различни видови на дожд во галицискиот јазик. Ако си била во Галиција, ќе знаеш зошто! На пример, "babiña" се однесува на дожд што звучи како мало бебе, "tor-bón" на дожд со грмотевици и молњи и "ballón" на силен но краткотраен дожд што трае неколку дена...

Дали знаеше дека францускиот има различен систем на броење за броевите помеѓу 70 и 99? За бројот 75 буквално се вели "60 плус 15". Освен тоа, за бројот 80 се вели "4 пати 20"! Па така, 96 е "4 пати 20 плус 16". Говорителите на француски јазик сигурно мора да се добри математичари! Францускиот јазик исто така се смета за еден од најубавите јазици, заедно со...сакаш да погодиш?

Шведскиот има смислено совршен збор кој изразува рамнотежа и значи "не премногу, не премалку...туку баш совршената количина" или на шведски "lagom". На шведски, може на фин начин да кажеш дека си јадел/а баш "lagom". Зборувавме многу за исклучителни зборови, сега да погледнеме некои исклучителни изрази...

Српскиот е еден од неколкуте европски јазици кој користи две азбуки - кирилица и латиница. Говорителите на српскиот јазик можат да ги користат обете азбуки подеднакво добро. Помеѓу словенските јазици, српскиот користи едно од најкратките кирилични азбуки: се состои само од 30 букви. Зборувајќи за азбуки... Дозволи ми да ти покажам јазик што има доста посебна азбука...

Склони сме да ги изразуваме нашите емоции со кратки фрази или зборови кои немаат некое посебно значење. Македонците тоа го прават на еден кул начин - со "леле"! "Леле" може да значи "О, боже!" или "Ох, вау!" и можеш да додаваш толку "леле" колку што сакаш. Па така, би можел/а да кажеш "Леле леле леле! Колку убаво куче!" Сврти на наредната страница да откриеш јазик што нема "да" или "не"...

Романскиот јазик е исто така ги сака самогласките. Романскиот дури може да создаде реченица со полно значење што се состои само од самогласки: "Oaia aia e a ei, eu i-o iau" што значи "Таа овца е нејзина, ја земам!" Исто така постојат јазици кои, како што се чини, се трудат потполно да ги избегнат самогласките...

Две личности се многу посебни во словенечкиот јазик. Не само што постои форма во еднина (за едно лице) и множинска форма (за повеќе лица), туку постои и форма за точно две лица! Па така, ако сакаш да кажеш "јас и ти", би можел/а едноставно да кажеш "мидва" (за две машки или две женски лица). Кога веќе зборуваме за броеви... следно сакам да ви покажам јазик со интересен систем на броење...

Норвешкиот има многу зборови кои имаат огромно влијание на други, пораспространети јазици. Кој не е слушал за "трол"? Ако троловите ти звучат страшно (и мене!), тогаш помисли на убавите белгиски "фјордови" и ако тие ти го разбудат апетитот за патување немој да заборавиш на зборот "egg" (јајце) кој исто така има норвешко потекло.

Јазиците вообичаено припаѓаат на одредени јазични фамилии и имаат некои слични карактеристики, но кога станува збор за баскискиот јазик тоа не е така. Може да се каже дека овој јазик е дете единец... Се верува дека е еден од најстарите европски јазици и неговото потекло останува мистерија. Што значи - ако сакаш да се приклучиш на ексклузивниот клуб и да станеш "euskalduna" (говорител на баскиски) мораш да го научиш овој јазик!

Германскиот е еден од јазиците со најдолги зборови. За да се опишат нештата се комбинираат различни зборови па така тие создаваат еден нов збор. Зборот кој се користи за квалификациски меч на светското првенство во фудбал е „Fußballweltmeisterschaftsqualifikationsspiel“. Некои од нив може да бидат малку збунувачки ако не знаеш кои се зборовите што се комбинирани, како на пример "Urinsekten", но ќе те оставам сам/а да се обидеш да сфатиш!

Бугарите исто така климаат за "не" и ја вртат главата за "да". Друга необична карактеристика на бугарскиот е што е еден од неколкуте словенски јазици што немаат падежи. Што значи - би требало да биде полесно да го научиш од чешкиот кој има 7 падежи! Бугарскиот ја дели оваа особина само со македонскиот јазик.

Азербејџанскиот исто така користи "о" за тој, таа и тоа. Но ова не е единствената заедничка карактеристика на турскиот и азербејџанскиот јазик. Зборови како "со" или "за" не доаѓаат пред именката туку после неа: на азербејџански "со мојата мајка" би било "апат ил" или во буквален превод "мојата мајка со". Друга исклучителна особина е што кога азербејџанскиот се пишува на латиница или кирилица, се пишува од лево на десно. Кога се користи арапското писмо, се пишува од десно на лево.

Северно самскиот јазик е еден од самските јазици кој се зборува во северните европски земји. Поради тоа не е ни чудо што има многу зборови за опишување на снеги и мраз. На пример, "čahki" е тешка снежна топка која се фрла во сериозни снежни битки, "vahca" е нов или лесен снег и "soavli" е кашест снег.

Рускиот има еден посебен збор кој опишува слој на мраз, кој се слегне, и после порастот на температурите се стопи а потоа повторно замрзне: "гололедица" - што во превод би значело нешто слично на гола прекривка од мраз. А дали знаеше дека има двојно повеќе мајчини говорители на руски отколку на англиски јазик во Европа?

Босанскиот е многу сличен со хрватскиот и српскиот, но може да се забележи дека има силна врска со турскиот. Босна била дел од Отоманското Царство околу 400 години, па така таа преземала доста зборови од турскиот, како на пример "minduše" (обетки), "bujrum" (ајде, добредојде, повели) или "avlija" (двор).

Да, словачкиот јазик исто така ги сака согласките! Многу словачки зборови се состојат целосно или во најголем дел од согласки, како на пример зборовите “vrb” (врба), “štvrť” (четвртина) или “smrť” (смрт). Словачкиот исто така се смета за најлесен јазик кој може да се разбере за говорителите на други словенски јазици. Сврти на наредната страна да откриеш еден поприлично економичен јазик...

Заедно со српскиот и босанскиот, хрватскиот е еден од јужнословенските јазици кои делат доста особини. Овие јазици се толку слични што нивните говорители лесно можат да се разберат едни со други. Најкратките хрватски зборови се состојат од само една буква – а (но, и), о (околз), у (во), і (и), s (со, од) или k (спрема). Грузијскиот збор “Shemot-metchama” значи да јадеш иако си полн затоа што храната е многу вкусна. Грубо преведено значи “Случајно ја изедов целата порција”. Грузијскиот исто така има една од најфасцинантните азбуки во светот.

На следната страница ќе ти покажам збор кој опишува количина која ние сите сакаме да ја изразиме од време на време...

Турскиот е јазик без родови! Постои само еден збор за “тој”, “таа” и “тоа”, односно само една буква – “о”. Тоа значи дека е можно да опишете личност на турски без да укажете на тоа дали се работи за момче или девојка. Сврти на следната страница за да видиш кој друг јазик ја дели оваа особина со турскиот...

Исланд нема блиски соседни земји и јазикот кој Викинзите го донеле во 9тиот и 10тиот век не се променил низ вековите толку колку што би помислиле. Исландскиот избегнува користење на страни зборови и попрво формира нови зборови од антички викингшки зборови. Па така, зборот за компјутер “tölva” е формиран од старите зборови “tala” (број) и “völva” (гатачка).

Унгарскиот е еден од најтешките јазици за учење поради неговите 18 граматички падежи и безбројни сложени правила. Но напорите би се исплатиле, бидејќи во унгарскиот посебни моменти може да бидат опишани само со еден збор. “Aranyhíd” во буквален предод значи “златен мост” но може да значи “блескав одраз на сонцето на површината на водата.”

Ретороманскиот јазик е најмалку познат од четирите официјални јазици на Швајцарија. Неговата историја започнува пред раѓањето на Исус Христос: латинскиот на Римјаните, кои го освоиле подрачјето помеѓу Раитските Алпи и Дунав, се помешал со јазикот на локалното население. Постепено, од оваа мешавина се развил ретороманскиот, кој продолжува да менува и ден денес!

Велшкото “Llanfairpwllgwyngyll-gogerychwyrndrobwllllantysilio-gogogoch” е најдолго име на место во Европа и второ најдолго во светот. Отприлика значи “Црквата на Св. Марија во долината на белата леска близу до врот на Ст. Тизилио во близина на црвената печка”. Сврти на наредната страница да откриеш јазик кој може да се спореди со велшкиот по должината на неговите зборови...

Полскиот има многу забавни фразеологизми. На пример, ако на полски кажеш “Nie mów cyrk, nie toje tańcy”, во буквален превод би значело “Не е мој циркус, не се мои мајмуни”. Сепак, изразот нема ништо со мајмуни туку значи “Не е мој проблем”. Постои уште еден јазик кој има забавен начин на кажување нешто слично...

Англискиот е најраспространетиот јазик во светот. Постојат 1.3 милијарди говорители на англискиот јазик, но само околу една третина од нив се мајчини говорители. Кога го зборуваме истиот јазик, ние се разбираме меѓусебно и сфаќаеме колку многу нешта ни се заеднички. Тогаш светот сепак не ни се чини толку голем.

Ерменскиот јазик користи азбука што е доста посебна во споредба со другите европски јазици. Создадена е пред околу 2400 години. Ерменците се доста горди на својата азбука па дури направиле и споменик со своите посебни букви. Ерменија слави свој сопствен ден на јазиците, Светиот ден на преведувачите, во октомври.

Можеби не си го сметал/а португалскиот за светски јазик. Но, ако земеме во обзир дека цел Бразил го зборува, ќе увидиме дека всушност има повеќе од 220 милиони мајчини говорители. Се смета за 7миот најзборуван јазик во светот. Говорителите на португалски вообичаено разбираат шпански, галициски и италијански, со обзир дека овие јазици се доста слични. Зборувајќи за галициски...